

вор, като стремежът му е да представи българската поетическа традиция на френския читател, изхождайки от неговите (предполагаеми) критерии и представи. Така българската поезия е видяна като че ли отвън, повече от френска, отколкото от българска гледна точка, премерена е повече с тамошен, отколкото с тукашен аршин, и родните литературни ценности започват да изглеждат омаловажени и принизени. Оттук и раздранието в домашните литературни среди – от това, че „един млад, почти неизвестен човек е изказал мнения, които се считат неверни и дръзки“, както обобщава Владимир Василев в „Златорог“⁵. Младостта на съставителя, разбира се, го прави уязвим в ролята му на „антологичен авторитет“, особено в литература като нашата, в която опозицията млади-стари така и не успява да бъде деконструирана, продължава да стои в основата на литературните йерархии. Но това далеч не е най-важното. Скандалът около изданието на Дзивгов демонстрира истинския залог на преводните антологии – именно срещата и дори сблъсъка на „тукашната“ и „тамошната“ гледна точка, врязването на единия хоризонт на очакване в другия, което провокира отваряне на родната традиция, пък било то и чрез скандал.

* * *

Към непретендиращия за пълнота списък с първи преводни сборници и антологии, който представих по-горе, с известни уговорки трябва да бъде прибавена още една, доста по-ранна и небезизвестна книга, появила се, преди да е налична каквато и да било антология на българската литература. Става дума за сборника „Сянката на Балкана“, издаден от Пенчо Славейков и Henry Bernard⁶ на английски език през 1904 г. Пълното му заглавие – „The Shade of the Balkans: being a collection of folksongs and proverbs, here for the first time rendered into English, together with an essay on Bulgarian popular poetry and another on the origin of the Bulgars. Pub-

⁵ Василев, Вл. Антологията „Poètes bulgares“. – Златорог, 1928, кн. 7–8.

⁶ Около името на този английски писател и журналист цари пълен хаос. Първо, защото същият се подписва и като Henry Baerlein и, второ, заради произношението на имената му. В своя статия Камен Михайлов (Михайлов 1999: 132) подробно разглежда този въпрос и отбелязва, че правилното произношение на това име е Барлийн, но по-нататък в текста си го нарича Бърлейн или Бернард, както фигурира в „Сянката на Балкана“ (което пък, ако трябва да спазим английското произнасяне, би трябвало да е Бърнард). Самият Славейков, когато по-късно се позовава на съвместната им книга, ползва другото име, като го понемчва на Берлайн (вж. напр. Славейков 1958: II, 5). Тук ще ползваме името Бърнард, както фигурира в „Сянката на Балкана“.